

WERKINGSVERSLAG STRAFUITVOERINGSRECHTBANK 2021

1. Algemeen : personeelsbestand

De kamers ASu1, ASu2 (voor veroordeelden) van de strafuitvoeringsrechtbank hebben het hele jaar 2021 een volledige samenstelling gehad. In de kamer ASu3 (KBM – voor geïnterneerden) heeft de voorzitter op 1 september 2021 de KBM verlaten om binnen de rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen de taak van onderzoeksrechter op te nemen. De kamer werd vanaf die datum voorgezeten door plaatsvervangende strafuitvoeringsrechters en/of door de voorzitters van de ASu1 en ASu2. Eén van de assessoren van de KBM was vanaf eind november 2020 tot 15 maart 2021 met bevallingsverlof. Zij werd vervangen door diverse plaatsvervangende assessoren.

Tijdens het gerechtelijk verlof van 2021 werden 4 dienstperiodes van telkens halve maanden georganiseerd, waarbij de vakantiekamers zowel zaken van strafuitvoering als internering hebben behandeld. Er werden hiervoor een plaatsvervangende strafuitvoeringsrechter en twee plaatsvervangende assessoren ingeschakeld.

De drie kamers werden bijgestaan door drie griffiers. Daarnaast werd de griffie bemand door één voltijdse griffier. Het is de bedoeling om deze griffier toe te wijzen aan een bijkomende kamer in het kader van de uitbreiding van de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbank voor de veroordeelden tot straffen van minder dan 3 jaar, waarvan de (gedeeltelijke) inwerkingtreding intussen is uitgesteld naar september 2022. Daarnaast was er in 2021 heel wat verloop met betrekking tot de griffiemedewerkers maar eind 2021 kon de strafuitvoeringsrechtbank op permanente basis rekenen op vier griffiemedewerkers.

De wetgeving inzake strafuitvoering en internering bevat strikte regels met betrekking tot de oproeping voor de zitting en de verzending, aan meerdere bestemmingen, van de vonnissen of beschikkingen. Dagelijks komen zeer veel documenten toe op de griffie (verzoeken, adviezen, verslagen, ...) die moeten worden verwerkt en in het juiste dossier gerangschikt. Bovendien zijn de regels inzake veroordeelden en geïnterneerden onderling verschillend. De strenge voorschriften en korte wettelijke termijnen zorgen voor een hoge werkdruk.

Ook de digitalisering heeft een enorme impact op de werklust van de griffie.

De strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen maakt ten volle gebruik van 'het digitale dossier' of het geïntegreerd elektronisch justitieel opvolgingsdossier (GEJO). De SURB Antwerpen heeft bijzondere inspanningen gedaan om dit systeem te implementeren, te optimaliseren en uit te breiden. Door dit systeem kunnen externe partners (openbaar ministerie, justitiehuis, gevangenissen, inrichtingen tot bescherming van de maatschappij, forensisch psychiatrische centra) documenten opladen en hebben zij ook inzage in de stukken van het dossier die voor hen bestemd zijn. Dit betekent een aanzienlijke ontlasting voor alle externe diensten; de stukken dienen immers slechts één maal te worden opgeladen en de stukken en dossiers dienen niet meer over en weer te worden gestuurd.

Daarnaast moet ook het SURTAP-systeem, het officiële informaticasysteem van de strafuitvoeringsrechtbank, verder gevoed en opgevolgd worden. De accuraatheid van deze gegevens zijn onder meer belangrijk voor de werklastmeting die momenteel onder leiding van het College Hoven en Rechtbanken wordt uitgevoerd.

Tenslotte bestaat er nog een derde digitaal systeem, met name het geïntegreerd register voor opvolging, begeleiding en controle van personen die het voorwerp uitmaken van een strafrechtelijke beslissing, een jeugdbeschermingsbeslissing of een interneringsbeslissing en die, mits het naleven van voorwaarden, in vrijheid zijn, in vrijheid werden gesteld of in vrijheid zijn gelaten, kortweg, I+Belgium. Hierin moeten voor elke veroordeelde of geïnterneerde die modaliteiten krijgt toegekend, alle voorwaarden worden opgenomen. Naast de digitale systemen bestaan momenteel nog steeds de papieren dossiers. De digitalisering heeft voor de griffie en voor de magistraten ongetwijfeld belangrijke voordelen. De drie systemen die momenteel naast elkaar bestaan en het voortbestaan van het papieren dossier, zijn een grote belasting voor de griffie. Er worden door de griffiers en de griffiemedewerkers gezamenlijke inspanningen gedaan als investering voor de toekomst.

Zodra de griffie ook effectief de dossiers van de kort gestraften, die aanzienlijk in aantal zullen zijn, zal moeten verwerken, zal de werklast opnieuw stijgen en zal moeten herbekeken worden in welke mate het voeren van de verschillende digitale systemen en tevens het papieren dossier met het huidige personeelsbestand houdbaar zal blijven. Er wordt naar gestreefd om op termijn het papieren dossier achterwege te laten. De FOD justitie doet alvast ook inspanningen om al de bestaande digitale systemen aan elkaar te koppelen zodat in de nabije toekomst één invoer van informatie wellicht zal volstaan.

2. Het coronavirus

Zoals in alle geledingen van de rechtbank, heeft corona in 2021 ook de organisatie van de strafuitvoeringsrechtbank verder beïnvloed. Alle zittingen zijn in 2021 blijven doorgaan in de instellingen. In tegenstelling tot 2020 zijn de gedetineerden/geïnterneerden in 2021 meestal zelf aanwezig geweest op de zitting en was er slechts sporadisch vertegenwoordiging door

de raadsman. De mogelijkheid van de gedetineerden/geïnterneerden om rechtstreeks hun verhaal te kunnen doen aan de rechtbank blijft een grote meerwaarde op de zitting.

De behandeling van de dossiers kende door corona geen noemenswaardige vertraging. Heel het jaar door is verder getracht om de rechten van de geïnterneerden en veroordeelden en de slachtoffers maximaal te waarborgen. Er is door de SURB Antwerpen dan ook systematisch gebruik gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de bepalingen in het Koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 en nadien in de wet van 20 december 2020 houdende diverse tijdelijke en structurele bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus covid-19, waarin het tegensprekelijk debat in grote mate werd beperkt.

Wel hebben de coronamaatregelen hun impact gehad niet alleen op het uitwerken van de reclasseringsplannen van de gedetineerden maar was er ook een wijziging in de manier van opvolgen van de gedetineerden. Zo liep het uitwerken van de reclasseringsplannen vertraging op omwille van de beperkte capaciteit van de PSD medewerkers aanwezig in de inrichting of konden uitgaansvergunningen niet doorgaan omdat externe diensten geen intakes organiseerden. Met betrekking tot de opvolging van de maatregelen speelden zowel het terugschroeven van de huisbezoeken als het opvolgen via schermen een eerder negatieve rol.

3. Overleg en informatie-uitwisseling

Gelet op de genomen maatregelen inzake volksgezondheid werden een aantal bijeenkomsten voor overleg en informatie-uitwisseling uitgesteld. Een aantal vergaderingen konden uiteindelijk toch doorgaan, de meesten via video-call, anderen werden verdaagd naar 2022.

De strafuitvoeringskamers en de griffie hadden ook in 2021 onderling overleg om de werkprocessen en de rechtspraak te bespreken en de werkprocessen op elkaar af te stemmen.

Daarnaast bleef de strafuitvoeringsrechtbank in overleg met de externe diensten waarmee wordt samengewerkt, om aldus te komen tot een vlotte behandeling van de dossiers. De rechtbank luisterde ook naar vragen van instellingen en ging in op verzoeken van voorzieningen binnen het hulpverleningslandschap tot overleg over de algemene samenwerking, vanzelfsprekend zonder in te gaan op de inhoud van concrete dossiers. Door niet alleen te zetelen in gevangnissen en forensisch psychiatrische centra maar ook in psychiatrische ziekenhuizen stelde de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij zich

aanspreekbaar op voor al deze voorzieningen en kon snel worden ingegaan op een vraag tot overleg of ontmoeting ter plaatse vanwege betrokken diensten of voorzieningen. De volgende initiatieven zijn bijzonder vermeldenswaardig.

Er werd een vergadering georganiseerd in oktober 2021 met alle justitiehuizen van het rechtsgebied. Op deze vergadering werd vooral het probleem aangekaart van de beperkte detenties uitgevoerd vanuit de gevangenis te Antwerpen. De belasting van die maatregel zowel voor de veroordeelden als voor de gevangenis is bijzonder groot en er stellen zich tal van problemen bij de uitvoering. De rechtbank is steeds terughoudend geweest met betrekking tot deze strafuitvoeringsmodaliteit maar indien de veroordeelde geen woonplaats heeft maar wel een dagbesteding kan de maatregel een springplank zijn voor de start van een succesvol re-integratietraject, reden waarom in uitzonderlijke gevallen deze strafuitvoeringsmodaliteit toch wordt toegekend.

Het initiatief dat eind 2019 werd genomen om de correcte bejegening van de slachtoffers op te volgen op een uniforme wijze, werd in 2021 doorgezet. Er werd door de kamers van de strafuitvoeringsrechtbank systematisch nazicht gedaan van de dossiers van de veroordeelden naar de aanwezigheid van slachtofferfiches. Indien er geen spoor was in een dossier van de wettelijk verplichte verwittiging van een burgerlijke partij, werd aan het openbaar ministerie gevraagd om vooralsnog nazicht te doen of de ter zake geldende bepalingen werden nageleefd. Er werd overleg gepleegd met het openbaar ministerie en met de Dienst Slachtofferonthaal om tot een werkbare methode te komen waarbij enerzijds werd vermeden dat slachtoffers vele jaren na de feiten ongewild zouden worden verontrust, en er tevens werd op toegezien dat de verwittiging van de slachtoffers geen onnodige vertragingen in de verzoeken van de veroordeelden zouden teweegbrengen. De te verwittigen slachtoffers werden afgebakend op grond van de aard van de feiten waarvan zij slachtoffer werden, en van de tijd die sinds de feiten of de veroordeling is verstreken. Intussen werd beslist dat vanaf 1 december 2021 deze materie niet langer door de strafuitvoeringsrechtbank wordt opgenomen. Het initiatief van actieve benadering van de slachtoffers in het kader van de procedure voor de strafuitvoeringsrechtbank wordt verder aan het openbaar ministerie overgelaten.

Op 26 januari 2021 was er een overleg tussen de kamer voor de Bescherming van de Maatschappij Antwerpen, het openbaar ministerie en de FPC's van Gent en Antwerpen samen met de netwerkcoördinator.

Op 12 februari 2021 vond er een uitwisseling van informatie plaats tussen de kamer voor de Bescherming van de Maatschappij Antwerpen en de directies en PSD's van de psychiatrische afdelingen van de ABM Antwerpen, ABM Turnhout en ABM Brugge.

Een assessor van de KBM maakte ook in 2021 verder deel uit van de stuurgroep voor de uitbouw van een netwerk 'Zorg aan Geïnterneerden' voor het Hof van Beroep Antwerpen.

De tweede kamer van de strafuitvoeringsrechtbank had op 1 juni 2021 een overleg met de beleidscoördinator hulp- en dienstverlening aan gedetineerden van de gevangenis Hasselt. Op dit overleg gaf een VDAB medewerker toelichting met betrekking tot nieuwe tewerkstellingsprojecten en activeringstrajecten waar ook een zorg-luik aan gekoppeld is.

Daarnaast werd door de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen verder geïnvesteerd in de uitwisseling van ervaringen en werkwijzen met de collega's van de andere strafuitvoeringsrechtbanken. In 2018 is de Conferentie van de Nederlandstalige Strafvuiveringsrechtbanken opgestart. Dit kader laat toe om meer gestructureerd in overleg te treden met de andere Vlaamse strafuitvoeringsrechters. De SURB Gent heeft ook in 2021 het voorzitterschap op zich genomen. Op 13 oktober 2021 vond er een vergadering plaats waarop de voorbereiding van de bevoegdheidsuitbreiding van de strafuitvoeringsrechtbanken voor de veroordeelden – 3 jaar werd besproken. Toen was de start nog voorzien voor 1 september 2021, intussen is de (gedeeltelijke) inwerkingtreding uitgesteld naar 1 september 2022.

De opleidingen en studiedagen, onder meer georganiseerd door het IGO, werden in 2021 verder digitaal georganiseerd. Vanuit de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen werd medewerking verleend aan de opleiding met betrekking tot de uitvoering van de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder en woonden zowel diverse strafuitvoeringsrechters, assessoren als griffiers deze opleiding bij. Verder werd ook de verplichte algemene en grondige opleiding met betrekking tot seksueel en intra-familiaal geweld door diverse strafuitvoeringsrechters en assessoren gevolgd.

4. Werklast

De verdeelsleutel voor de te behandelen dossiers tussen de kamers ASu1 en ASu2 is de gevangenis waar de veroordeelde verblijft. Kamer ASu1 was in 2021 bevoegd voor de veroordeelden verblijvende in de gevangenissen van Hoogstraten, Wortel, Turnhout en Mechelen. Het werkgebied van kamer ASu2 bestreek de veroordeelden die verbleven in de gevangenissen van Antwerpen, Hasselt, Merksplas en Tongeren.

Kamer ASu1 deed 1067 uitspraken in 2021. Kamer ASu2 deed 1263 uitspraken. De vonnissen tijdens het gerechtelijk verloop (315 voor de drie kamers samen) zijn hierbij niet meegerekend. In die uitspraken zijn inbegrepen de uitspraken van de voorzitters van de strafuitvoeringsrechtbank als alleenzettelend rechter. In 2021 bedroeg dit in het totaal 22 uitspraken met betrekking tot een voorlopige invrijheidstelling om medische redenen.

De cijfers geven het aantal uitgesproken vonnissen weer. Hoewel sommige gedetineerden meerdere strafuitvoeringsmodaliteiten tegelijk aanvragen (beperkte detentie, elektronisch toezicht en/of voorwaardelijke invrijheidstelling), wordt getracht die verzoeken zoveel mogelijk samen te voegen teneinde er in één vonnis uitspraak over te doen. De vonnissen werden tijdig uitgesproken, binnen de wettelijke termijn van 7 of 14 dagen, in dringende gevallen binnen de 3 dagen of indien nodig zelfs op de banken.

De cijfers zijn merkbaar hoger dan in 2020. In 2020 deed de Kamer ASu1 819 uitspraken en kamer ASu2 966 uitspraken. De vonnissen tijdens het gerechtelijk verloop (230 voor de drie kamers samen) waren ook niet meegerekend.

Kamer ASu3, de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij, zetelt in alle inrichtingen waar geïnterneerden zijn geplaatst. In 2021 vonden zittingen plaats in de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij van de strafinrichtingen te Merksplas en Antwerpen, in de Forensisch Psychiatrische Centra Gent en Antwerpen, in de afdelingen Langdurig Forensisch Psychiatrische zorg (LFP) en Geïntegreerde ondersteuning voor personen met een Licht verstandelijke beperking binnen een Forensische context (GoLF) van de Zorggroep Sint-Kamillus in Bierbeek en in de afdeling Levanta van het PC Sint-Jan-Baptist te Zelzate. Tijdens de zittingen in het PC Sint-Jan-Baptist te Zelzate en in de Zorggroep Sint-Kamillus te Bierbeek werden ook dossiers behandeld van geïnterneerden die in de betrokken voorziening verbleven in vrijheid op proef. Daarnaast werden ook zittingen georganiseerd in instellingen waar meerdere geïnterneerden waarvoor de KBM Antwerpen bevoegd is, verblijven onder het statuut van invrijheidstelling op proef. Voor een aantal geïnterneerden is het immers moeilijk en stresserend om zich naar Antwerpen te verplaatsen. Bovendien dient voor de verplaatsing vaak individuele begeleiding te worden voorzien. Aldus verplaatste de KBM Antwerpen zich onder meer naar het OPZC Rekem, Limes in Sint-Truiden en naar Klavier in Zoersel.

In 2021 werden door de KBM Antwerpen 795 vonnissen uitgesproken. Daarnaast werden in totaal 305 tussentijdse beschikkingen of kabinetsbeslissingen genomen. De vonnissen in het gerechtelijk verloop (315 voor de drie kamers samen) werden hierbij niet meegerekend.

De vonnissen werden tijdig uitgesproken, binnen de wettelijke termijn van 7 of 14 dagen. Ook de beschikkingen werden in de regel binnen de wettelijke termijn uitgesproken, behoudens een aantal uitzonderingen. Het opvragen van de nodige bijkomende informatie kan soms tot een vertraging van enkele dagen leiden.

Dit is een opvallende stijging ten opzichte van 2020. In 2020 werden door de KBM Antwerpen 645 vonnissen uitgesproken. Daarnaast werden in totaal 286 tussentijdse

beschikkingen of kabinetsbeslissingen genomen. De vonnissen in het gerechtelijk verlot (230 voor de drie kamers samen) werden hierbij niet meegerekend.

De stijging van het aantal vonnissen is opmerkelijk en is voornamelijk te wijten aan een stijging van de instroom. Het aantal actieve dossiers is gestegen van 767 dossiers in 2020 naar 813 dossier in 2021 en dit komt voornamelijk door een stijgend aantal nieuwe interneringsmaatregelen en een beperktere uitstroom via definitieve invrijheidstellingen.

5. Inhoud beslissingen

Vooreerst wordt steeds gestreefd naar het verbeteren van de leesbaarheid en toegankelijkheid van de vonnissen en beschikkingen, zowel op gebied van inhoud als op gebied van vorm.

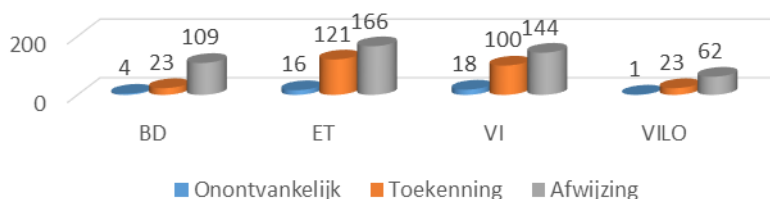
De inhoud van de uitspraken in dossiers van veroordeelden door de kamers ASu1 en ASu2 in 2021 worden voorgesteld in de grafieken hierna onder punt 6

De inhoud van de uitspraken in dossiers van geïnterneerden door de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij (of kamer ASu3) maken het voorwerp uit van een eigen jaarverslag 2021 van de KBM, zoals gevoegd in bijlage.

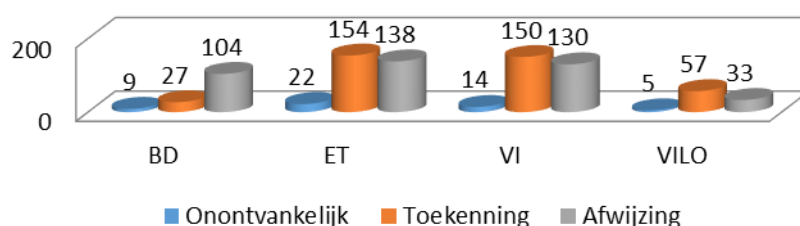
6. Grafieken kamers veroordeelden (ASU1 en ASU2)

- Ingediende verzoeken

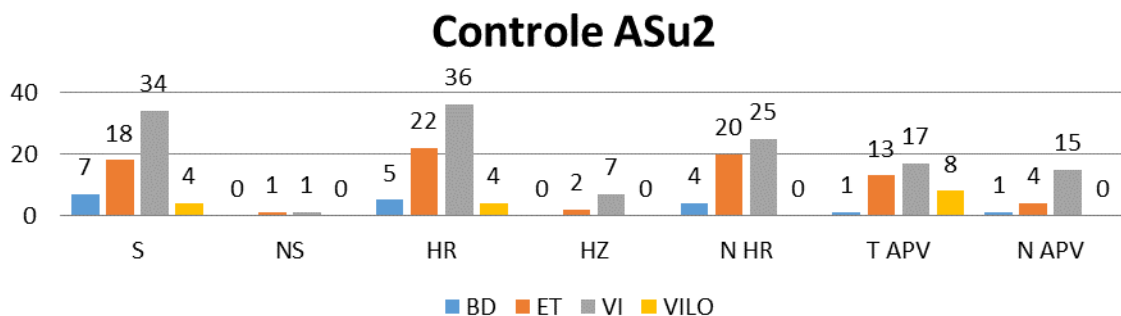
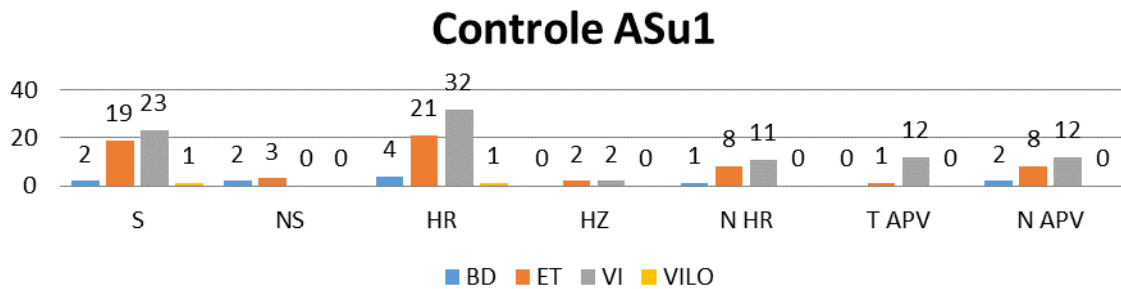
Verzoeken ASu1

Verzoeken ASu2

- Controle op de modaliteiten

7. Verwezenlijking doelstellingen 2021 en nieuwe doelstellingen 2022

In het vorig werkingsverslag werden de uitdagingen voor 2021 opgesomd:

- het verder in goede banen leiden van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden waarbij de strafuitvoeringrechter in de loop van 2021 bevoegd zal worden voor de strafuitvoering van de korte straffen;
- de mogelijkheden verkennen van een nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringrechtbank en de probatiecommissies;
- het verder informeren van de correctionele rechters over de strafuitvoering;
- het afstemmen van de werkwijzen van de verschillende geledingen van de rechtbank in de keten van het strafproces, met bijzondere aandacht voor de uitvoering van risicoanalyses;
- de verwerking van de gegevens op de griffie strafuitvoeringsrechtbank haalbaar en efficiënt organiseren, bv. door de papieren dossiers stilaan af te bouwen, met behoud van alle rechten van de rechtszoekenden op eenvoudige inzage van het dossier.

De inwerkingtreding van de bevoegdheidsuitbreiding van de strafuitvoeringsrechtbanken werd intussen uitgesteld naar 2022. Zoals hoger geschetst werd zowel op het niveau van de Conferentie van de Nederlandstalige Strafuitvoeringsrechtbanken, met ondersteuning van de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen, als op het niveau van de griffie van de

strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen gewerkt aan de voorbereiding ervan. De magistraten en assessoren hielden zich ook op de hoogte van de wetgeving in wording onder meer via diverse vergaderingen en deelname aan de studiedag georganiseerd door het IGO.

De nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringsrechtbank en de probatiecommissies zal ook vooral van belang zijn in de dossiers kort gestraften. De eerste contacten om deze samenwerking in goede banen te leiden, werden reeds gelegd. De voorzitter van de probatiecommissie Antwerpen is alleszins ten volle bereid om hier zijn schouders mee onder te zetten.

Het belang van een goede informatie-uitwisseling over de werkwijzen van de verschillende schakels in de keten van de strafprocedure, is bijzonder belangrijk. Door deelname van de strafuitvoeringsrechters/assessoren van de strafuitvoeringsrechtbank aan de Provinciale Sectievergadering van de Correctionele Sectie Antwerpen (ProSecCo) werden ook in 2021 de bakens voor de informatie-uitwisseling verder uitgezet.

De doelstellingen voor 2022 kunnen als volgt geformuleerd worden:

- het verder in goede banen leiden van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden waarbij de strafuitvoeringrechter in de loop van 2022 bevoegd zal worden voor de strafuitvoering van de korte straffen;
- de mogelijkheden verkennen van een nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringrechtbank en de probatiecommissies;
- het verder informeren van de correctionele rechters over de strafuitvoering;
- de verwerking van de gegevens op de griffie strafuitvoeringsrechtbank haalbaar en efficiënt organiseren;
- verder bouwen aan een goede samenwerking met externe partners zoals onder meer Psychosociale diensten van de gevangenissen/instellingen, justitiehuisen, diensten voor hulp- en dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap.

Antwerpen, 18 juni 2022